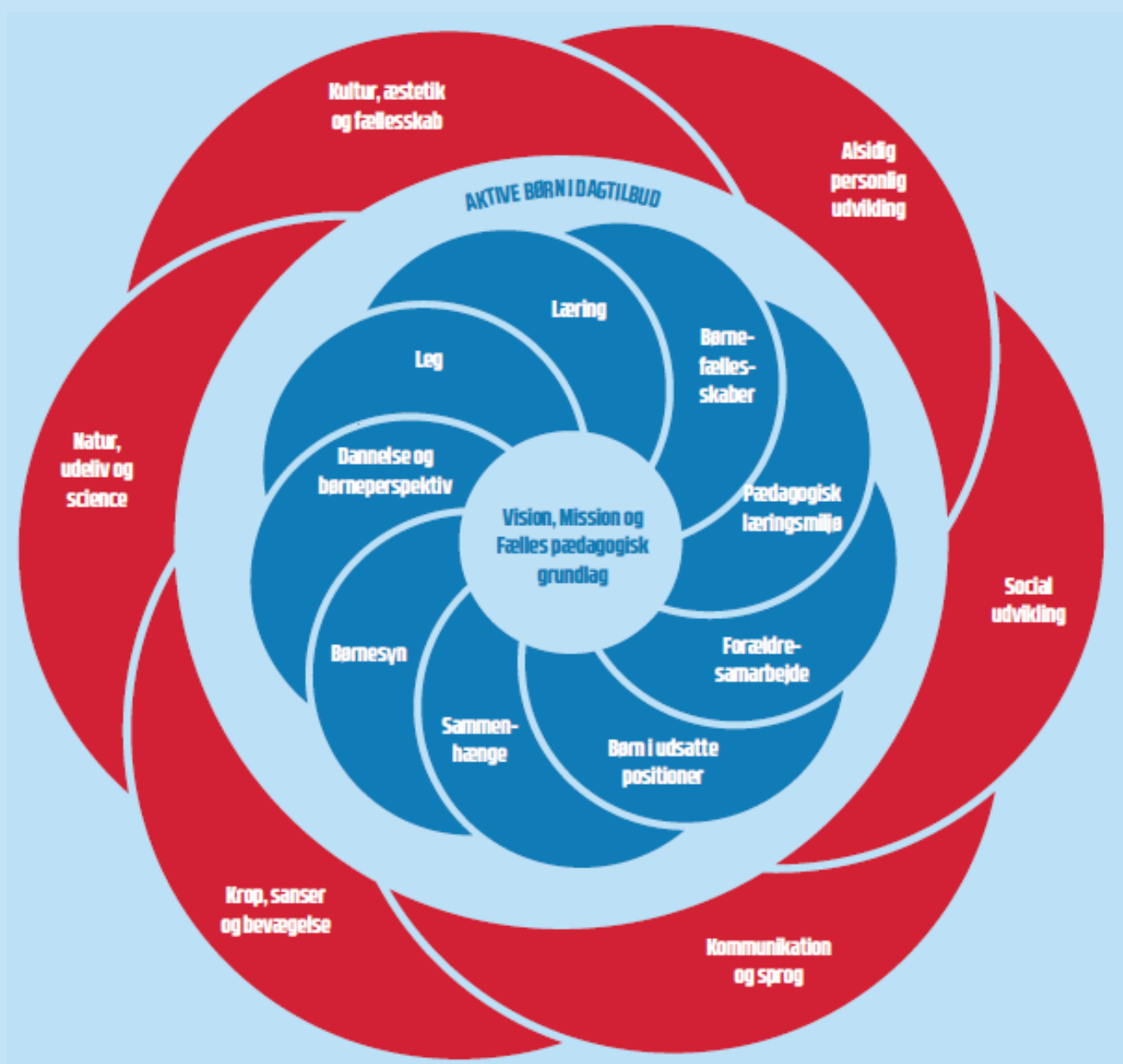

Pædagogisk læreplan for Østerdalen Gudme børnehus 2020-2022

Den lovmæssige ramme

Den lovgivningsmæssige ramme for arbejdet med den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og Børne- og socialministeriets publikation [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, 2018](#). Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i det pædagogiske grundlag fra ministeriets publikation.

Svendborg Kommunes dagtilbud

Vision, Mission og Fælles arbejdsgrundlag er den kommunale klangbund i Svendborg Kommunes dagtilbud. Den revideres, så den sammen med den styrkede pædagogiske læreplan fortsat giver en fælles retning for det pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

I Svendborg Kommune er legen valgt som bærende element for at realisere og omsætte den styrkede pædagogiske læreplan i alle kommunale og selvejende dagtilbud. Arbejdet med Aktive Børn i dagtilbud, som er udarbejdet i Svendborg, sætter legen og fysiske aktiviteter i spil henover dagen.

Med midler fra ministeriet har alle ledere gennemført uddannelse i den styrkede pædagogiske læreplan og medarbejderne kompetenceudvikles i "Børns leg og eksperimenterende virksomhed".

En arbejdsgruppe bestående af repræsentanter fra ledelsen, børnehuse, dagplejen, de faglige organisationer samt konsulent fra forvaltningen har justeret ministeriets skabelon, så de erfaringer og den faglige viden, de kommunale og selvejende dagtilbuddene har arbejdet med, afspejles i skabelonen.

Østerdalens Børnehuse består af: Gudbjerg Børnehus, Gudme Børnehus, Hesselager Børnehus, Oure Børnehus, Skårup Børnehus samt Thurø Børnehus. Østerdalen har en bus tilknyttet som bruges på skift, hvis der ikke er mulighed for offentlig transport.

Østerdalens børnehuse ligger i lokalområder, hvor vi har et tæt og udviklende samarbejde med dagplejen og distriktsskolerne.

Østerdalen det gode børneliv (æstetik, glæde, omsorg og kvalitet) leves gennem forpligtende fællesskaber og oplevelser i børnehøjde med særligt fokus på sundhed og udviklende læringsmiljøer.

Østerdalen vægter en åben, ligeværdig og involverende dialog i samarbejdet omkring børnene, hvor vækstmodellen ofte anvendes. Vi arbejder styrkebaseret og hjælper hinanden med at kvalificere hinandens læringsmiljøer, såvel i det enkelte børnehus samt på tværs af børnehuse.

Østerdalen har fokus på trivsel for alle og vi tager udgangspunkt i såvel barnets samt børnegruppens perspektiv og nærmeste udviklingszone, og arbejder bevidst på at organisere og justere den pædagogiske praksis og læringsmiljøet ude som inde. Alle børn skal opleve, at barndommen har værdi i sig selv og at de er en del af forskellige børnefællesskaber i forskellige læringsmiljøer med nærværende legende voksne. Vi forholder os reflekterende til egen og kollegaers pædagogiske praksis.

Fælles for alle børnehuse er:

- Forældre skriver ca. tider på Børneintra, og fra 2021 i Aula, i forhold til hvornår barnet kommer og går. -
- Det giver os mulighed for at bruge vores resurser bevidst og tilrettelægge den bedst mulige dag for alle børn.
- Børnene bliver taget imod af en voksen, og den voksne tager ansvar for at hjælpe barnet i gang.
- Vi bruger ikke ude sko inde – da børnene leger på gulvet.
- Mulighed for morgenmad mellem kl. 6.30 og kl. 7 – tilmelding til morgenmaden.
- Vi åbner/lukker på så mange stuer som normeringen tillader.
- Struktur og forudsigelighed, hvor børnene i tidsrum på dagen er i mindre lege og læringsgrupper.
- Børnene spiser i mindre grupper med en nærværende voksen.
- Siesta, hvor børnene hviler sig. Der lyttes til forskellig slags musik eller historier.
- Udelivet har en stor plads – alle børnehuse er en del af Grønne Spirer. Udelivet og bevægelse har et særligt fokus, hvor læringsmiljøet ofte også her er delt i mindre legegrupper.
- Vi har det legetøj fremme, som giver mening i forhold til børnenes lege og i forhold til det aktuelle læringsløb.
- Vi vægter samarbejde med forældre højt i modtagelsen og afleveringen.
- Forældresamarbejde starter med en opstartssamtale i huset inden børnehaven/barnet starter, overlevering fra vuggestue til børnehaven og videre til skolen, hvis der er brug for det.
- Der er ikke to børnehuse i Østerdalen, der er ens – men vi arbejder alle for børnenes trivsel, læring, sundhed, udvikling og dannelse

Dagtilbuddet: Gudme børnehus.

I Gudme børnehus er vi for tiden 14 vuggestuebørn og 50 børnehavenbørn. Vi er et børnehus fra år 1993, som sidenhen er renoveret og udvidet med vuggestue i år 2016. Vi har gode faciliteter og masser af plads til fysisk udfoldelse. Vi er et ressourcehus med en stor mangfoldighed. Vi værdsætter æstetikken i og omkring vores hus. Vi ligger i et naturskønt område med en lille skov i baghaven og ved siden af Stokkebæksskolen afdeling Gudme, hvor vi ligeledes har mulighed for at benytte dens faciliteter, såsom legepladsen, sportspladsen, cykelbanen m.m. Vi samarbejder med Stokkebæksskolen, børnehuse Gudbjerg og Hesselager omkring tidlig forårs SFO, samarbejdet tilrettelægges fra år til år. Derudover samarbejder vi med de lokale dagplejere, som har heldagslegestue her i børnehuset. Samarbejdet er i sin opstart og har været sat på stand by i forbindelse med Covid-19. Vi glæder os til dagplejerne og børnene igen starter i heldagslegestue her i Gudme børnehus.

Personalet i Gudme børnehus er en god blanding af mænd og kvinder, som alle brænder for at skabe, de bedste muligheder for trivsel, udvikling, læring og dannelse for alle børn. Vi modtager pædagogstuderende fra UCL og PAU studerende flere gange om året.

Vi strukturerer os og iscenesætter pædagogiske aktiviteter ud fra den aktuelle børnegruppe. Lige nu betyder det, at vuggestuen er samlet i en gruppe, børnehaven er delt i tre grupper, en Bøge- og Birkegruppe med børn i alderen 3-4 år, og en Maxigruppe, hvor de ældste børn er tilknyttet og har base på 1 sal. Dog er børnene oftest fordelt i mindre fællesskaber alt efter alder og udviklingsniveau.

- Vi påtager os opgaven om, at det er os voksne, der har ansvaret for at skabe inkluderende lærings- og udviklingsmiljøer, hvor børnene kan danne relationer til hinanden, udvikle sig og dannes

- Vi etablerer legegrupper og aktivitetsgrupper, hvor det er vores mål, at børnene kan gøre sig erfaringer om det at være sammen om en aktivitet/leg
- De voksne understøtter, eller sætter rammen for indhold, og hvem der deltager
- Vi tænker, at barnet *kan* komme i vanskeligheder og *ikke*, at barnet *har* vanskeligheder. Alle børn kan i en periode komme i vanskeligheder, og det er de voksnes opgave at mindske risikoen for, at dette opstår samt fokusere på de situationer, hvor barnet lykkes
- Vi er bevidste om og arbejder med forskelligheden ift. at alle ikke skal, kan og må det samme. Ex. skal nogle på tur, andre ikke, nogen er ude, andre kan være inde. Det tænker vi som læring, forståelse og erfaring i at håndtere forskellighed og tilsidesætte egne behov
- Vi prioriterer legen højt, da legen er en vigtig del af barnets liv og udvikling. Vi støtter barnet i legen, dette gør vi, ved at vi går foran, ved siden af eller bagved
- Vi er et Gazelle hus og er en del af Aktive børn i dagtilbud. Det betyder at alle børn og voksne hver dag har bevægelses aktiviteter og inddrager udelivet

---

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Medarbejderne i kommunale og selvejende dagtilbud har i forløbet "Børns leg og eksperimenterende virksomhed" arbejdet med de fem elementer fra det pædagogiske grundlag:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Sæt billede af jeres plakat(er) om leg ind

“Igennem leg opdager og udforsker børn verden og sig selv”

Hvad tilstræber vi for at understøtte legen?

Vi guider og udvider legen, når vi:

- Byder ind med nye ideer
- Retter børnenes opmærksomhed på noget fælles i legen
- Støtter børnene i samspil – ex konflikter
- Beskytter mod opløsning – ex giver et "skud energi" gennem entusiasme

Vi understøtter legen, når vi:

- Leger med - på børnenes præmisser
- Guider og udvider legen
- Hjælper børn ind i legen

Vi hjælper ind i legen, når vi:

- Hjælper med at lære, hvilke strategier, der er effektive for at komme med i leg
- Understøtter i at komme med relevante legeudspil
- Tilbyder nye legefællesskaber

“Vi leger, FORDI DET ER SJOVT AT LEGE, leg og læring smelter sammen”

Pædagogisk læringsmiljø

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Vuggestuen:

- Vi bruger bevidst alle rutinesituationer (aflevering, vask af hænder, garderobesituationen, formiddagsmad, puslesituationen, samling, aktiviteter, frokost, middagssøvn, eftermiddagsmad, leg) som pædagogiske læringsmiljøer
- Vi indretter os bevidst ude som inde i forhold til, hvad de forskellige miljøer skal indeholde, således at disse miljøer understøtter og udfordrer barnet. Vi har stille zoner til fordybelse og vi har aktive zoner, der indbyder til løb og bevægelses leg. Vi indgår i legen og bringer os selv i spil.
- Børnene er ofte i mindre børnefællesskaber, en voksen og 3-5 børn.
- Vi ændrer løbende læringsmiljøet, både rummet, bevidst udskiftning af legetøj, så børnene bibeholder nysgerrigheden og lysten til at lege og udforske miljøet
- Vi har en god struktur og organisering, hvor vi positionerer os, så vi derigennem udvider det enkelte barns deltagelsesmuligheder for leg og samspil i fællesskabet/læringsmiljøet

Børnehaven:

- Vi organiserer os dagligt i mindre børnefællesskaber, så der er plads og deltagelsesmuligheder for det enkelte barn. Vi bruger hele huset, udeområdet, skoven og nærmiljøet som læringsmiljø
- Alle grupper har en fast uge struktur, med pejlemærker i løbet af dagen, organisering og positionering af børn og voksne, som skaber gode forudsætninger for et pædagogisk læringsmiljø
- Vores læringsmiljøer er foranderlige, de ændres systematisk ift. fokus emner. Samtidig giver vi plads til børnenes spontanitet og den nysgerrighed, der opstår hos børnene.
- Vi går foran, ved siden af og bag ved barnet. Vi indgår i legen og bringer os selv i spil.
- Vi arbejder med det brede læringsbegreb og inddrager alle læreplanstemaer. Vi bruger aktionslæringskemaet som styringsredskab og får via det, reflekteret og justeret vores læringsmiljøer

---

Samarbejde med forældre om børns læring

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vuggestuen/daglejegruppen:

- Vi har daglig dialog med forældrene i hente bringe situationen. Dialogen og relationen er bærende for familien, barnet og børnegruppens trivsel og læring. Ved behov aftaler vi at ringe sammen med forældre i middagsstunden, hvor barnet sover
- Vi indgår i dialog med forældrene, hvor vi bringer barnets, forældres og det faglige perspektiv i spil. Vi fortæller forældrene, hvilket tema vi arbejder med og fx hvilke fokusord, der anvendes den kommende periode
- Vi er nysgerrige på barnet sammen med forældrene
- Vi afholder forældresamtaler efter behov, hvor vi drøfter barnets trivsel og udvikling. Alle forældre i vuggestuen har minimum to samtaler i deres tid i vuggestuen, hvor vi tager udgangspunkt i Vækstmodellen

Børnehaven:

- Vi er nysgerrige på barnet sammen med forældrene og vi går sammen på opdagelse. Vi ser alle forældre, som dem der kender deres barn bedst
- Vi er imødekomende og lyttende, vi går i dialog med forældrene om barnets udvikling og trivsel. Fx har hvert barn og børnegruppen øvepunkter, sammen med øvepunkterne nedskriver vi også barnets og børnegruppens kompetencer. Fx har den ene gruppe lige nu et øvepunkt, som er selvhjulpenhed i garderoben. Alle børn kan noget, som alle kan lære af
- Vi har et tæt og inddragende samarbejde med forældrene, hvor relationen er bærende. Vi vejleder ud fra vores faglighed, hvordan de kan understøtte deres barns sundhed, udvikling, trivsel og læring bedst muligt
- Vi samarbejder med eksterne samarbejdspartnere som PPR, børneterapeuter, sundhedsplejersker, dagplejen, skole og Familieafdelingen

---

Børn i udsatte positioner

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

I Svendborg Kommunes kommunale og selvejende dagtilbud er FOKUS betegnelsen for trivselsvurderinger af alle 0-6årige børn, som foretages af de pædagogiske medarbejdere.

Når alle børn systematisk bliver trivselsvurderet får vi øje på, hvis et barn er i begyndende mistrivsel. Dette giver os mulighed for tidligere at give børn den nødvendige og mest hensigtsmæssige indsats i et tæt samarbejde med forældrene.

Kernen i vores arbejde med børn i udsatte positioner:

- *Vi sætter tidligt ind, når der er ubalance i trivslen og arbejder i zonen for nærmeste udvikling*
- *Forældre er barnets vigtigste ressource, som vi aktivt samarbejder med*
- *Når det er nødvendigt for barnets trivsel og læring udvider vi samarbejdet med tale/høre konsulent, sundhedsplejerske, psykolog og socialrådgiver.*
- *Vi justerer det pædagogiske læringsmiljø efter det enkelte barn og den konkrete børnegruppe*
- *Vi arbejder ofte i mindre børnegrupper for at skabe trygge, pædagogiske og mangfoldige læringsmiljøer*

Sammenhæng til børnehaveklassen

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I Svendborg Kommune begynder de kommende skolebørn i forårssfo 1. april. Børnehaven og skolen arbejder tæt sammen om at børnene får en god overgang til forårsSFO og efterfølgende bro til skolen. ForårsSFO arbejder videre med temaerne i den styrkede pædagogiske læreplan.

Børnehaven:

- Vi har en Maxigruppe, hvor de ældste børn er samlet. Det kan være forskelligt om børnene har 1 år eller 2 år i Maxigruppen. Derfor hedder det maxigruppen og ikke skolegruppen. Som udgangspunkt starter Maxibørnene i forårs sfo 1. april.
- Fysisk er de placeret på husets 1. sal, med udgangspunkt i at der skabes noget nyt, så hele børnehavetiden opleves udfordrende og udviklende.
- Vores læringsmiljø skifter mellem aktivitet og pause. Aktiviteterne deltager børnene i. I pauserne vælger børnene selv, om de vil deltage, således at strukturen for en kommende skoledag bliver velkendt for børnene. Dette er aftalt på et fælles møde med deltagelse af skoler i lokalmiljøet
- Vi har et planlagt samarbejde mellem børnehusene og Stokkebækskolen. Der vil være pædagogisk personale fra nogle af børnehusene i Østerdalen, der deltager i forårs sfo fra 1.april – 1.august.
- Efter 1. august fortsætter samarbejdet mellem børnehusene og Stokkebækskolen omkring de børn, der måtte have behovet. Fx har en pædagog, som deltog i forårs sfo, i starten af skoleåret, været med i klassen, for at observere og give sparring til lærerne

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vuggestuen:

- Vi er et Citta Slow Certificeret børnehus, hvor vi har forpligtet os til at bruge lokalsamfundet
- Vi bruger lokalsamfundet, har biblioteks- og kirkebesøg, vi går til mekanikeren, som lapper vores cykler, vi pynter op hos købmanden, går og cykler i naturen, kigger og taler om dyrene på marken m.m.

- Vi samarbejder med de lokale dagplejere. De har heldagslegestue i børnehuset, derved er børnehuset velkendt for barnet, når det starter i børnehave

Børnehaven:

- Vi er et Citta Slow Certificeret børnehus, hvor vi har forpligtet os til at bruge lokalsamfundet
- Vi bruger Østerdalens bus og vores ladcykler til at komme rundt i vores lokalmiljø. Vi tager fx til skov og strand. Vi går til teaterforestillinger på skolen og vi handler ved købmanden osv.
- Vi går skraldepatrulje, i vores lokalområde, hvor vi samler vi skrald
- Vi samarbejder med skolen omkring højtider fx Lucia, vi udstiller børnenes kreationer på fx biblioteket og pynter op hos købmanden til forskellige højtider
- Vi samarbejder med de lokale dagplejere. De har heldagslegestue i børnehuset, derved er børnehuset velkendt for barnet, når det starter i børnehave

---

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Vuggestue:

- Vi er bevidste om at skabe et æstetisk miljø, hvor der er tænkt over indretningen i forhold til at skabe forskellige læringsmiljøer.
- Vores fysiske læringsmiljø understøtter at vi skiftevis er både i høj og lav arousal. Vi ændrer vores læringsmiljøer efter barnet og børnegruppens behov
- Vi præsenterer børnene for forskellige kunstarter, som bordteater, fortællinger, vi leger fortællingerne, hvor vi er klædt ud med masker på, vi hører musik, vi maler, bruger vores fantasi i sandkassen og leg i naturen
- Vi møder barnet på dets udviklingsniveau, sætter styrkespot på barnets kompetencer, så det bevarer lyst og nysgerrighed til at lære og derigennem udvikle sig
- Vi italesætter for børnene vigtigheden i, at vi passer på vores ting og rydder op efter os

Børnehaven:

- Vi understøtter, at børnene har en god omgangstone med hinanden

- Vi ændrer jævnligt vores læringsmiljøer og udskifter legetøjet. Vi leger fx Bukke bruse, til siesta hører vi forskellig musik og historier, eller vi bruger musikken til at skabe stemninger, vi danser, synger og optræder for hinanden. Vi har skrevet vores egen sang til børnehuset
- Vi rydder op og holder orden i fællesskab med børnene, så her ser indbydende ud og er rart at være
- Vi indretter os bevidst ude som inde i forhold til, hvad de forskellige rum skal indeholde. Disse miljøer understøtter og udfordrer barnets leg og læring
- Vi har fokus på, at det er barnets udsmykning, som træder frem i huset og repræsenterer et æstetisk udtryk
- Vi har synlige plakater, der omhandler eksempler på vores værdier fx "Relationens 10 bud" og "Leg".

Relationens 10 bud:

1. Jeg lover at vise, at du er noget særligt
2. Jeg lover at se, høre og møde dig, hver dag, som den du er
3. Jeg lover at huske, at du altid har en god intention med dine handlinger
4. Jeg lover, at alle dage er betydningsfulde for dig, og for mig
5. Jeg lover aldrig at ydmyge dig
6. Jeg lover at grine sammen med dig
7. Jeg lover, at jeg vil være der sammen med dig
8. Jeg lover at understøtte, at du får gode relationer i børnehuset
9. Jeg lover, at reflektere min praksis alene og med andre
10. Jeg lover at efterleve de 10 bud

De seks læreplanstemaer

Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.

De seks pædagogiske læreplanstemaer er i den pædagogiske praksis i samspil med hinanden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling inden for disse to mål?

Vuggestuen:

- Vi understøtter barnets alsidige personlig udvikling, som har afgørende betydning for trivsel, udvikling, læring og dannelse, der på sigt skaber livsduelighed, fx når vi bygger baner, og barnet går fra at holde i hånd til at turde selv

- Ved livsduelighed forstår vi, barnets relation til sig selv, herunder den følelsesmæssige udvikling. Vi understøtter barnets selvværd og selvtillid – troen på egne evner og tillid til at indgå i relationer med andre
- Vores tilgang til det enkelte barn er anerkendende, opmuntrende og understøttende. Vi er foran, bagved og ved siden af barnet
- Vi voksne hjælper barnet til at deltage i fællesskabet, blive hørt, få hjælp og støtte til at være sig selv, at give udtryk for, hvad det tænker, føler og får tid til at fordybe sig

Børnehaven:

- Vores tilgang til det enkelte barn er anerkendende og opmuntrende. Vi understøtter zonen for nærmeste udvikling, fx når vi går på molen og barnet går fra at holde i hånd, til at kunne selv
- Vi giver børnene medbestemmelse, så de herigennem føler sig hørt og anerkendt, samt oplever, at de har indflydelse. Fx gennem børnemøder eller børnene skiftes til at vælge musik og hvad de skal lytte til, når der afholdes siesta
- Vi motiverer barnet, så det skiftevis udfordres og udvikles samtidig med, at det også får pauser til at lagre og indøve den nye færdighed
- Vi har fokus på forskellighed og diversitet. Børnene har ret til at være den, de er. Vi skal ikke være ens, for at være noget
- Vi viser engagement og deltagelse i vores dagligdag med børnene og i aktiviteter der igangsætter. Det smitter og giver børnene gåpåmod, engagement og lyst til at deltage
- Vi giver mulighed for at barnet kan ytre sig i større og mindre fællesskaber. Dette gør vi fx i spigrupperne og ved samlinger

---

Social udvikling

Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling inden for disse to mål?

Vuggestuen:

- Vi udvikler barnets empati, vi sætter ord på handlinger og er omsorgsfulde, vi trøster, aer og krammer, dem der er kede af det. Vi griner og glæder os sammen. Derved udvikles barnets deltagelsesformer i fællesskaber, gennem legen og relationer til andre
- Via legen lærer vi barnet at afstemme, forhandle, indgå kompromisser, løse uoverensstemmelser med andre og oplever forskellighed som en ressource
- Vi understøtter at barnet har en følelse af at høre til og være en del af fællesskabet med andre børn og voksne
- Vi er deltagende, ved siden af, foran og bagved barnet, hvor vi guider og opmuntrer børnene til at byde ind og tilbyde sig i legen
- Når det lille barn starter i vuggestuen, er vi primært to voksne, der dækker barnets dag, så vi kan skabe en tryk base med en tæt tilknytning til os voksne

Børnehaven:

- Vi arbejder bevidst med sociale spilleregler gennem barnets og andres handlinger. Herunder empati, respekt, tilsidesættelse af egne behov, legekoder m.m.
- Vi sætter spot på barnets kompetencer, forskelligheder og ressourcer i samspillet med andre. Alle kan noget, som andre kan lære af
- Vi italesætter, anerkender og spejler alle følelser. Vi arbejder med "Mikro Diamant", hvor vi systematisk arbejder med vredeshåndtering. Vi lærer at forholde os til egen måde at vise følelser og ikke mindst får en forståelse af hvordan og hvorfor andre reagerer.
- Vi spejler, guider og understøtter samspillet børnene imellem

- De voksne viser børnene, at det er okay, at være skøre sammen, at grine, at fejle og at vi ikke altid er på sikker grund. De voksne indgår i børnenes lege for at understøtte, give roller, udvide og fastholde legen
- Vi italesætter vigtigheden i, at den enkelte deltager i fællesskabet. Fx gennem samarbejdslege, hvor det har betydning, at man er her
- Vi taler om, hvem der er her og hvem, der mangler
- Vi guider og giver børnene medansvar i selv at løse konflikter og drage omsorg for hinanden.

Kommunikation og sprog

Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtiltagelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog inden for disse to mål?

Den 1. august 2016 blev det politisk besluttet, at alle 3årige skal sprogvurderes. Afhængigt af resultatet arbejdes der, ud over den generelle sprogindsats, med sproglige handleplaner for at styrke barnets sprog yderligere. .

Vuggestuen:

- Vi understøtter barnets kommunikation og sprog ved at være nærværende, lyttende og trygge omsorgsgivere, der har fokus på samspil og turtagning. Vi bruger vores stemmeleje og skifter mellem at være lyse i vores stemmer, afprøver hvad stemmen kan, herunder vi kan hviske og have høje lyde
- Vi understøtter barnets kommunikative – og sproglige udvikling, som en forlængelse af det samspil der opstår gennem fælles opmærksomhed, samtale, leg, fortælling og aktiviteter i hverdagen

- Vi er ansvarlige for hvordan vi henvender os til barnet, er nærværende, lyttende, taler med, giver besked, bruger kropssprog og mimik, imitere og forstørre barnets sprog og sætter ord på det, der sker i forbindelse med rutiner og aktiviteter
- Vi deltager i børnenes lege, så vi kan støtte og udvide sproget
- Vi arbejder med rim og ræmser, sange med fagter, fokus ord og andre sproglige aktiviteter, som dialogisk læsning, sprogkufferter, mundmotoriske lege og øvelser og sproghuset

Børnehaven:

- Vi møder børnene med en anerkendende og nysgerrig tilgang til det de fortæller om. Vi har særligt fokus på "Anerkendende kommunikation" og "Øget muligheder for børns sprogtiltagelse" som er beskrevet i vores Aktionslæringskemaer
- Vi er tydelige i både kropssprog og ansigtsudtryk
- Vi benytter samtalsregler via vores handlinger og kropssprog, fx forvente respons fra den anden, at der tales i flow, så vi ikke afbryder hinanden eller taler i munden på hinanden
- Vi leger sproget ind, via praksis og aktiviteter **hele** dagen. Fx dialogisk læsning af ugens bog, temaer om tal, bogstaver og skriftsprog. Fx hænger der bogstaver på væggen
- Vi deltager i børnenes lege, så vi her kan støtte og udvide sproget, samt kommunikationen i samspillet

---

Krop, sanser og bevægelse

Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse inden for disse to mål?

Aktive børn i dagtilbud – sundere, gladere og klogere børn! Er igangsat af Svendborg Kommune for at give børnene endnu mere leg, bevægelse og motorisk udvikling. Alle medarbejdere er uddannede i Aktive Børn i dagtilbud og husene og dagplejegrupperne er certificeret til at være GazelleBørnehus eller GazelleDagpleje, som er defineret som et sted, hvor der er særligt fokus på fysisk aktivitet som pædagogisk redskab.

Vuggestuen:

- Vi styrker barnets primære sanser, da det lille barn erfarer og sanser verden gennem kroppen. Vi vugger/gynger, tumler og snurrer, vi kigger, dufter og smager, vi lytter, spejler, imiterer barnets lyde og mimik, vi trykker, masserer, aer og krammer. Vi bruger børnesange, som "Lille Peter edderkop" samtidig med at vi masserer/tegner på fx ryggen af barnet
- Barnet skal opleve krops- og bevægelsesglæde og erfare at kroppen kan bruges på mange forskellige måder. Vi udfordrer, eksperimenterer og mærker vores krop, hvad er koldt kontra varmt, blødt – hårdt m.m.
- Vi udviser glæde for bevægelse og vi voksne går foran, ved siden af og bag ved. Vi bruger vores krop og slår fx kolbøtter sammen med børnene og triller på bakken.
- Vi skaber foranderlige legemiljøer ude som inde, der tilgodeser barnets motoriske udfoldelse via de redskaber, vi har i vuggestuen
- Vi har implementeret "Aktive børn i dagtilbud" i vores hverdag og vi er et Gazelle hus

Børnehaven:

- Vi arbejder dagligt med de primære sansers betydning for barnets udvikling, bl.a. via grundlege. Vi skaber foranderlige legemiljøer ude som inde, der tilgodeser barnets motoriske udfoldelse
- Vi styrker børnenes kendskab til deres krop, ved at de dagligt mærker både, når kroppen er i høj puls og når den er afslappet. Fx holder vi dagligt siesta, ligesom vi har vilde lege på legepladsen
- Vi bruger os selv som rollemodeller og udstråler glæde ved fysisk aktivitet. Vi er altid deltagende i aktiviteterne. Fx ved morgenløb, hvor de voksne løber om kap med børnene
- Vi skaber deltagelsesmuligheder for alle børn, ved at have differentieret mål/krav til børnene, alt efter hvor zonen for nærmeste udvikling er. Således sikrer vi, at alle opnår succes og bevægelsesglæde
- Vi har implementeret "Aktive børn i dagtilbud" i vores hverdag og vi er et Gazelle hus
- Vi har en let tilgængelighed af bevægelsesmaterialer, fx vores "legespande" udenfor og "sprogfitness" inde og motorikreol fyldt med diverse motorik ting

---

Natur, udeliv og science

Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science inden for disse to mål?

Vuggestuen:

- Vi er ude i al slags vejr og følger årstiden skiften. Vi arbejder med bæredygtighed ved at samle skrald i naturen og tale om, hvad der hører til i naturen. Vi læser bøger om fx "Skovsvinet", hvor vi leger fortællingen sammen med børnene
- Vi bruger fantasien i naturen og følger barnet spor, hvad bliver det optaget af fx en vandpyt, jord, små insekter
- Når vi arbejder med science, får børnene mulighed for at danne erfaringer med årsag, virkning og sammenhæng. Børnene lærer begreber som tung/let, stor/lille, over/undre, mange/få og noget om former
- Vi har en undersøgende tilgang til naturens elementer som lys, luft, tyngdekraft og vejr-fænomener. Vi bruger regnvandet til leg og vi undersøger, hvad der kan flyde og hvad der synker til bunds. Vi eksperimenterer med lommelygter, lys, farver (ting der lyser i mørke), former og ser hvordan nogle billeder kan ændres sig

Børnehaven:

- Vi arbejder med bæredygtighed ved, at vi i daglig praksis samler og sorterer skrald. Fx sorterer børnene deres skrald fra madpakkerne
- Vi taler med børnene om hvad der hører til og ikke hører til i naturen
- Vi er ude hver dag året rundt, hvor vi bruger alle vores sanser. De tre primære sanser labyrinth,- taktil,- og kinæstesisansen sammen med syns,- høre,- lygte,- og smagssansen stimuleres godt i naturen
- Vi har en undersøgende tilgang i vores temaer. Et eks. på science er, at vi satte en regnmåler op, aflæste hvor meget det havde regnet og sætte tallene i et diagram
- Naturen er et autentisk læringsrum, som både er lærerigt og udfordrende motorisk. De voksne går foran ved at være nysgerrige, turde røre og italesætte at vi ikke kender til alle ting, men at vi gerne vil hjælpe med, at undersøge tingene
- Vi er certificeret "Grønne spirer" og vi har netop modtaget det blå flag "Spring ud i naturen"

Kultur, æstetik og fællesskab

Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab inden for disse to mål?

Musik til SVEND – musik i dagtilbud. Svendborg byråd har fra 1. januar 2016 valgt at alle børn i 0-5 års alderen tilbydes musik i Svendborgs dagtilbud. Musik styrker børns kreative udvikling, deres sproglige, motoriske og sociale færdigheder. Derudover er musik sjov og glæde, og har, som vi alle ved, en kæmpe værdi i sig selv.

Vuggestuen

- Vi understøtter barnets kunstneriske og skabende kraft, hvor barnets sanser og følelser bringes i spil. Barnet udtrykker sig på forskellig vis bl.a. gennem sang, musik, dans, litteratur, teater og andre kreative aktiviteter, som at male, tegne og forme i forskellige materialer
- Vi giver børnene en tryk ramme, hvor de får plads til at øve sig og opleve sejre, både som gruppe og individ
- I fællesskab fejrer vi højtider, traditioner og fødselsdage i huset fx fastelavn og kirkebesøg
- Vi værdsætter og ophænger børnenes kreationer i børnehuset og i nærmiljøet

Børnehaven:

- Vi fejrer traditioner, højtider og fødselsdage i børnehuset. Vi besøger fx kirken ved juletid og klipper kyllinger og æg til påske. Vi inviterer forældrene til sommer- og julefest samt bedsteforældrene på besøg

- Vi danser, synger og bevæger os til forskellig musik både ude og inde. Børnene får mulighed for at ønske "numre", bruge deres fantasi og opleve, glæden ved fællesskabet
- Vi skaber en tryk ramme, hvor børnene får plads til at øve sig, opleve sejre, dels som en gruppe og dels som individ
- Vi værdsætter og anerkender, det som børnene skaber, og er bevidste om den æstetiske udsmykning i huset
- Vi deltager i kommunes forskellige kulturelle arrangementer, som at se film i biografen, teater, klovneforestillinger m.m.
- Vi værdsætter at æstetikken er i højsæde i vores børnehus. Fx med små citater på væggene. Vi har navne på de forskellige rum. Vi italesætter for børnene vigtigheden af at vi sammen passer godt på vores ting/hus

---

Evalueringskultur

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Hvordan skaber vi en evalueringskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

I Svendborg Kommune lægges der vægt på at skabe en evalueringskultur, som er relevant for praksis. Evalueringspraksissen i hverdagen afspejles ved brug af forskellige evalueringsredskaber- og former, som sker løbende og sætter lys på de små ting i hverdagen i form af selvrefleksion og justering af handling – både hos den enkelte og i professionelle læringsfællesskaber – sammen med interne og eksterne samarbejdspartnere.

- Vi tør undre os overfor hinandens praksis og italesætte, det vi undre os over
- Vi reflekterer vores praksis sammen og hver for sig. Hvad har børnene fået ud af det?
- Vi evaluerer sammen med børnene, de er gode til at vise os vejen. Vi holder børnemøder og er nysgerrige på, hvad børnene har lært og fået ud af, det vi har arbejdet med
- Vi evaluerer systematisk på p-møder og teammøder. Vi har trivselsvurderinger. Vi tager udgangspunkt i vores arbejdsfundament, som Den styrkede læreplan og vores aktionslæringskemaer, når vi evaluerer
- Vi bruger KIDS til at give et nedslag og evaluerer på tværs af børnehuset
- Vi holder MUS og GRUS, hvor vi bl.a. bruger Vækstmodellen

Hvordan dokumenterer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

I Svendborg Kommune lægges der vægt på at bruge forskellige tilgange og metoder, der løbende kan dokumentere arbejdet og sammenhængen.

- Vi arbejder systematisk ud fra et årshjul, som sikrer at vi kommer hele vejen rundt om fx læreplans-temaerne
  - Vi lægger mærke til om børnene er deltagende i aktiviteterne og om de selv griber aktiviteten og viderefører legen/aktiviteterne
  - Når vi arbejder med kreative emner, hænger vi børnenes kreationer op i huset, her beskrives ligeledes, hvad vi har arbejdet med
  - Vi uploader billeder fra ugens løb, månedsplaner og dokumenterer på Børneintra
-

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hver andet år?

Fremgår af "Tilsyn - Evaluerings- og udviklingsplan".
